

Mi, akik hiába vártuk 1998. november 17-én kedden 21 és 24 óra között a Leonidák- meteorraj érkezését, saját bőrünkön tapasztaltuk meg azt, hogy egy sok testből álló rendszer egyes tagjainak mozgását, a testek eloszlását a Nap és a bolygók összetett gravitációs terében milyen nehéz megjósolni, s hogy a meteor kutatás még gyerekcipőben jár. Mert hiába várták a látványos csillagesőt a hajnali Gobi sivatagban, a tökéletesen felhőtlen ég alatt, s hiába várták ezzel egyidőben Ázsiában és Európában, s itt Magyarországon. A Leonidák előbb érkeztek a számítottnál. Nem vigasztalt minket az sem, hogy a szerencsések átlagosan 2-300 meteort figyelhettek meg óránként Magyarországról kedd hajnalán, s maximum idején a Kanári-szigetektől óránként 2000 meteor is megfigyelhető volt. Akik abban bíztak, hogy a kedd hajnali bemutatód csak az esti előadás főpróbája volt, tévedtek.

Feltétlenül érdemes 1999 novemberében ismét megpróbálkozni a Leonidák-meteorraj észlelésével, mivel van rá esély, hogy az igazi, s Magyarországról jól megfigyelhető maximum 1999-ben lesz. Ha ezt is elszalasztjuk, legalább 33 évet kell rá várunk. Ennyi ugyanis a Temple-Tuttle-üstökösnek, a raj „szülőjének” keringési ideje a Nap körül, ennyi idő múlva lesz ismét napközben. Mindenesetre ne nagyon hagyatkozzunk a percre vagy akár órára pontos előrejelzésekre, s figyeljük a hálózaton a legfrissebb híreket! Ami viszont az augusztus 11-i napfogyatkozást illeti, arra másodpercre pontosan számíthatunk.

Kárpótlásul azoknak, akik lemaradtak a csillaghullásról, s bizonyítandó, hogy a meteorológia (az égből hulló dolgok tudománya) milyen fiatal tudományág, talán nem lesz hiábavaló áttekinteni Kunoss Endre természetvizsgáló beszámolójának kivonatát a

tűzgömbök eredetéről, amit a Tudományos Gyűjtemény 1835. decemberi számában tett közzé:

A természetvizsgálók e tárgy körül a későbbi időkben négy külön véleményi felekezetre oszlottak, úgy mint világiás (cosmicus), holdias (lunaricus), légköries (atmosphæricus) és földies (telluristicus) felekezetre.

A világiás felekezet, melynek alapítója Chladni volt (noha már Halley is bírt ilyen sejdítésekkel), úgy vélekedik, hogy a tűzgömbök a Föld levegőkörén kívül, a megmérhetetlen világűrben keletkezett anyagtömegek, melyek különböző sűrűséggel bírnak, a végtelen térségben iszonyú sebességgel haladnak, s míg valamely égitestre nem esnek, addig egy külön kis világot képeznek; mert ők is ugyanazon anyagból valók, melyből minden más világtestek alakultak.

A holdias felekezet, melynek feje La Place, úgy vélekedik, hogy az oly tűzgömbök, melyek a földre köveket, vagy vas-tömegeket szórnak, a Hold tűzokádó hegyeiből származnak, s miután annak levegőkörén túl dobattak, a mi Földünk levegőkörébe jönnek át, ahol izzóságukat még mindegyre megtartva, a föld színére, egész tömegben, vagy darabokra szakadozottan lehullanak.

A légköries felekezet, melyhez Hovard, Izarn és Ritter is tartoznak, a tűzgömböket a mi levegőkörünk szüleményeinek, vagyis inkább készítményeinek tartja. S különösen ami a köveket vagy vastömegeket szóró tűzgömböket illeti, azokra nézve azt állítja, hogy a kő és vas részecskék a levegőben már jó előre megváltak, s vannak. Ezek azután bizonyos időben elemvegyülés útján (processus chemicus), a villany és levegői hévanyag (caloricum) munkálata járulván hozzájuk, egy tömeggé válnak, s egyszersmind központosult (concentrált) nehézségök következtében a földre hullanak.

A földies felekezet, hová Stütz, Blobel és Proust is tartoznak, a kérdésben forgó tüneményeket magából a mi földünkől származónak állítja, olyképpen, hogy a vas és kötömegeket szórók, vagy a tűzokádó hegyek kihányásából, vagy a villám által a helyükből szakasztott szikla-ragadmányjaiból nyerhetik azokat.

Horányi Gábor